

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

Μέθοδοι Γεωργοοικονομικής & Κοινωνιολογικής Έρευνας

Ενότητα 9:

Συμμετοχική Παρατήρηση (2/2) 2ΔΩ

Διδάσκοντες: Χ. Κασίμης- Ελ. Νέλλας

Τμήμα: Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Μαθησιακοί στόχοι

- Η εκμάθηση τόσο των θεωρητικών όσο και των μεθοδολογικών προσεγγίσεων για την εκπόνηση της κοινωνικο-οικονομικής έρευνας στον αγροτικό χώρο και την σύνταξη της ερευνητικής έκθεσης.
- Η κατάρτιση με τα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία που, αφενός θα βοηθήσουν στην κατανόηση και εξήγηση των κοινωνικοοικονομικών φαινομένων και αφετέρου θα εντάξουν την ερμηνεία αυτών των φαινομένων μέσα στο σύγχρονο (ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό) πλαίσιο λειτουργίας τους.

Λέξεις κλειδιά

- Βασική – Εφαρμοσμένη έρευνα
- Ποσοτικές – Ποιοτικές μέθοδοι
- Ερωτηματολόγιο
- Συνέντευξη
- Συμμετοχική Παρατήρηση
- Συγγραφή Ερευνητικής Έκθεσης

Η ταξινόμηση των σημειώσεων γίνεται σε τρεις κατηγορίες 1/2:

- περιγραφικές σημειώσεις
 - θεωρητικές σημειώσεις
 - μεθοδολογικές σημειώσεις
- Συνήθως καθώς συλλέγονται τα δεδομένα, χτίζονται συγχρόνως εννοιολογικές κατηγορίες που με την προσθήκη νέων περιπτώσεων επιβεβαιώνονται ή ανατρέπονται

Η ταξινόμηση των σημειώσεων γίνεται σε τρεις κατηγορίες 2/2:

- Συνήθως ο ερευνητής αναφέρεται και στα προβλήματα που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της έρευνας και τις εκτιμήσεις του για την καταλληλότητα της διαδικασίας που ακολουθείται

Η ανάλυση των δεδομένων 1/2

- Τα στοιχεία και τα δεδομένα που συγκεντρώνονται κωδικοποιούνται και καταχωρούνται διεξοδικά
- Η διαδικασία της κωδικοποίησης αρχίζει λίγο μετά την έναρξη της έρευνας και οι κατηγορίες που δημιουργούνται αναθεωρούνται και αναμορφώνονται στο βαθμό που προστίθενται καινούρια στοιχεία (γίνεται ευρύτατη χρήση των Η/Υ)

Η ανάλυση των δεδομένων 1/2

- Τελικός σκοπός αυτής της διαδικασίας είναι η κατασκευή ενός αναλυτικού πλαισίου που θα προσφέρει τη δυνατότητα διασύνδεσης και επεξήγησης των δεδομένων

Δύο μέθοδοι για την ανάπτυξη της θεωρίας από την ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων 1/2

- Η μέθοδος της αναλυτικής επαγωγής:

Σκοπός της μεθόδου είναι η διατύπωση γενικών κανόνων, δηλαδή ο διαχωρισμός του ουσιαστικού από το τυχαίο, ώστε να ανευρεθούν γενικεύσεις που θα αποδειχθούν εφαρμόσιμες σε παρόμοια αντικείμενα και συμβάντα

Δύο μέθοδοι για την ανάπτυξη της θεωρίας από την ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων 2/2

● Η θεμελιωμένη θεωρία:

- Το στοιχείο της σύγκρισης είναι καθοριστικό στην αναλυτική αυτή μέθοδο, άλλωστε η εναλλακτική της ονομασία είναι **συνεχής συγκριτική μέθοδος**
- Η θεωρία δεν επιβάλλεται εκ των προτέρων στα δεδομένα, αλλά γεννιέται, αναδύεται μέσα από τα δεδομένα (επικεντρώνεται στο χτίσιμο της θεωρίας)
- Η μέθοδος της θεμελιωμένης θεωρίας επικεντρώνεται σε σχήματα κοινωνικής διαντίδρασης στο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο διαμορφώνονται και στην εξέλιξή τους στο χρόνο

Συμπερασματικές παρατηρήσεις 1/7

- Η συμμετοχική παρατήρηση είναι κατάλληλη όταν η έρευνα αφορά μικρές ομάδες, γεωγραφικά περιορισμένες και συνεπώς παρατηρήσιμες

Συμπερασματικές παρατηρήσεις 2/7

- Η συμμετοχή του ερευνητή στα κοινωνικά περιβάλλοντα και τις υπό έρευνα κοινωνικές καταστάσεις καθώς και η δυνατότητα άμεσης προσωπικής εμπειρίας σχετικά με όλα όσα διαδραματίζονται εκεί οδηγεί σε «πυκνές», πλούσιες περιγραφές

Συμπερασματικές παρατηρήσεις 3/7

- Η συμμετοχική παρατήρηση και η δυνατότητα που προσφέρει για την ανάπτυξη της γνώσης μέσα από την εμπειρία της κοινωνικής διαντίδρασης στον υπό μελέτη χώρο ταιριάζει στη θεωρητική προσέγγιση της *συμβολικής διαντίδρασης (η γνώση είναι απόρροια της πράξης)*

Συμπερασματικές παρατηρήσεις 4/7

- Η μέθοδος της συμμετοχικής παρατήρησης δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να ενσωματωθεί στον υπό έρευνα κοινωνικό χώρο, να λάβει μέρος σε μορφές διαντίδρασης με τους ερευνώμενους και να κατανοήσει τα πράγματα από τη δική τους σκοπιά

Συμπερασματικές παρατηρήσεις 5/7

- Οι προσωπικές αντιλήψεις και οι παραδοχές του ερευνητή εισβάλλουν στην ερευνητική διαδικασία και προσδιορίζουν τα πιο σημαντικά θέματα για την έρευνα
- Η συμμετοχή του ερευνητή στον υπό μελέτη χώρο μπορεί να επηρεάσει τα κοινωνικά δρώμενα και να ανακατευθύνει τη συμπεριφορά των ερευνώμενων (αναγκαίο «κακό» των μεθόδων)

Συμπερασματικές παρατηρήσεις 6/7

- Τα αποτελέσματα της έρευνας μέσα από τη χρήση της μεθόδου της συμμετοχικής παρατήρησης δεν είναι γενικεύσιμα πέρα από την ομάδα και το χώρο που μελετήθηκαν

Συμπερασματικές παρατηρήσεις 7/7

- Βασικό πλεονέκτημα της συμμετοχικής παρατήρησης είναι ότι *αποτελεί μια ευέλικτη μέθοδο*. Στη διάρκεια της έρευνας ιδέες διαμορφώνονται και δοκιμάζονται, τα στοιχεία ανασυγκροτούνται και νέες υποθέσεις εργασίας διατυπώνονται.
- Η διαδικασία αυτή συνεχίζεται με στόχο την πιο ολοκληρωμένη και συνολική ερμηνεία των υπό διερεύνηση περιπτώσεων

Προβλήματα που απορρέουν από την μη-επιτυχή εφαρμογή της μεθόδου της συμμετοχικής παρατήρησης 1/5

- Η ροπή προς τον «ψυχολογισμό»: όταν ο ερευνητής δεν έχει καταφέρει να συνδέσει τα άτομα με τους ρόλους και τις θέσεις που τα συνδέουν μεταξύ τους, ή όταν δεν μπορεί να εξάγει το γενικό/σταθερό από το περιπτωσιολογικό/ιδιαιότερο

Προβλήματα που απορρέουν από την μη-επιτυχή εφαρμογή της μεθόδου της συμμετοχικής παρατήρησης 2/5

- Απαιτούνται πολλές συγκρίσεις, εκτιμήσεις και πειραματισμοί ώστε να διακριθεί το ιστορικό από το βιογραφικό, η δομή από την τυχαία της έκφραση κτλ. Πρόκειται όμως για μια αρκετά χρονοβόρα και επίπονη διαδικασία

Προβλήματα που απορρέουν από την μη-επιτυχή εφαρμογή της μεθόδου της συμμετοχικής παρατήρησης 3/5

- Ο στόχος είναι να ισορροπήσει ο ερευνητής τα υποκειμενικά χαρακτηριστικά των ερευνώμενων με τα δομικά/διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της κοινωνικής ομάδας ή του πληθυσμού που μελετά

Προβλήματα που απορρέουν από την μη-επιτυχή εφαρμογή της μεθόδου της συμμετοχικής παρατήρησης 4/5

- Ο κίνδυνος να μεταβληθεί ο ερευνητής σε εκπρόσωπο των ερευνώμενων ή σε υποστηρικτή τους: ο κίνδυνος εξαρτάται από τη σχέση του ερευνητή με το πεδίο της έρευνάς του

Προβλήματα που απορρέουν από την μη-επιτυχή εφαρμογή της μεθόδου της συμμετοχικής παρατήρησης 5/5

- Στην αρχή ο ερευνητής είναι υποχρεωμένος να αναγνωρίζει την «αυθεντία» των ατόμων του πεδίου, αφού οι άνθρωποι αυτοί είναι οι φορείς μιας «εξειδικευμένης τοπικής σοφίας»

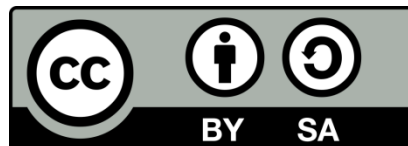
Βιβλιογραφία

- Babbie Earl (2011), *Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα*, Κριτική, Αθήνα
- Δαουτόπουλος Γ. , *Μεθοδολογία Κοινωνικών Ερευνών*, ΣΤ έκδοση, 2011
- Δαφέρμος Β. (2005), *Κοινωνική Στατιστική με το SPSS*, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη, σελ. 289-309
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.), Ζάρναρη Όλγα κ.α.(1998), *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*, Gutenberg – Γ. & Κ. Δαρδανός, Αθήνα
- Ιωσηφίδης Θ. (2008), *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- Κυριαζή Νότα (1999), *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Μπεχράκης Θ.Ε. (2010), *Στατιστική για τις επιστήμες του ανθρώπου και της κοινωνίας: Μέθοδοι και παραδείγματα*, Εκδοτικός Οίκος Α. Α. Λιβάνη, Αθήνα

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

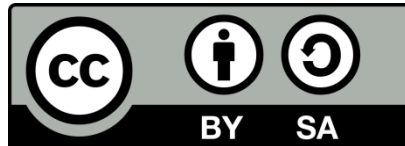
Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών 2014. Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Χαράλαμπος Κασίμης, Ελευθέριος Νέλλας, «Μέθοδοι Γεωργοοικονομικής & Κοινωνιολογικής Έρευνας». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://mediasrv.aua.gr/eclass/courses/OCD AERD104/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων, π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Η άδεια αυτή ανήκει στις άδειες που ακολουθούν τις προδιαγραφές του Ορισμού Ανοικτής Γνώσης [2], είναι ανοικτό πολιτιστικό έργο [3] και για το λόγο αυτό αποτελεί ανοικτό περιεχόμενο [4].

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

[2] <http://opendefinition.org/okd/ellinika/>

[3] <http://freedomdefined.org/Definition/EI>

[4] <http://opendefinition.org/buttons/>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.